

امیرمحمد اسماعیلی

پژوهشگر حوزه روابط بین الملل و سیاست خارجی
همکار اندیشکده مطالعات آمریکا

مقاله تحلیلی

بدعهدی‌های آمریکا در زمینه آب و هوا!

بررسی آثار و پیامدهای خروج آمریکا از توافق اقلیمی پاریس

پژوهشکده منطقه‌ای شرق آسیا، دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام

ازجمله اهداف دیگری که در این پیمان آمده است، می‌توان به این موارد اشاره داشت: تلاش برای جلوگیری از افزایش ۱/۵ درجه‌ای دما نسبت به دوران پیش صنعتی به منظور کاهش خطرات و عوارض ناشی از تغییرات اقلیمی، افزایش توانایی سازگاری با عوارض شدید تغییرات اقلیمی و ایجاد مقاومت اقلیمی، شرایطی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به شیوه‌ای که روند تولید غذا دچار نقصان نشود و درنهایت، منطبق سازی جریان اقتصادی با سازوکاری در مسیر کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و توسعه مقاومت اقلیمی.

اگرچه در ظاهر هیچ مجازاتی برای کشورهایی که از هدف‌هایشان تخطی کنند، وجود ندارد، اما توافق پاریس، مقرراتی را برای شفافیت عملکرد کشورها برای ترغیب دولت‌ها به منظور پایبندی به تعهدهایشان، وضع کرده است. توافق پاریس، کشورها را ملزم می‌کند که درباره میزان

پس از تصویب این قرارداد، از سوی اتحادیه اروپا در اکتبر سال ۲۰۱۶، تعداد کشورهای تصویب‌کننده آن از نظر میزان تولید گازهای گلخانه‌ای به حدنصاب لازم برای اجرایی شدن پیمان رسید. این توافقنامه از چهارم نوامبر سال ۲۰۱۶، به اجرا درآمده است. براساس متن این توافق، قرار بود زمانی که ۵۵ کشور جهان - که عامل تولید حداقل ۵۵ درصد از گازهای گلخانه‌ای جهان هستند - این توافقنامه را تصویب، پذیرش یا امضا کنند، پیمان، وارد فاز اجرایی شود. نکته این است که در حال حاضر، تمام کشورها به جز ایالات متحده، عضو این توافق هستند.

هدف این پیمان در بند دوم این معاهده، به این شرح آمده است که ارتقاء اجرای چارچوب سازمان ملل در زمینه تغییرات اقلیمی از طریق حفظ افزایش میانگین دمای جهانی پایین‌تر از دو درجه سانتی‌گراد بالای میانگین دوران پیش صنعتی.

توافق پاریس (به فرانسوی Accord de Paris) که با نام پیمان پاریس نیز شناخته می‌شود، قراردادی در چارچوب کنوانسیون سازمان ملل در زمینه تغییرات اقلیمی (UNFCCC) بوده که قرار است از سال ۲۰۲۰ به حل مسائل مرتبط با تعدیل، تأمین بودجه و سازگاری با بحران انتشار گازهای گلخانه‌ای در سطح جهان بپردازد. متن این توافقنامه پس از مذاکراتی که میان نمایندگان ۱۹۵ کشور جهان در بیست و یکمین کنفرانس تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد در پاریس انجام گرفت، تصویب شد و در ۲۱ دسامبر سال ۲۰۱۵، به تأیید عمومی رسید. این پیمان در روز زمین، برابر با ۲۲ آوریل سال ۲۰۱۶، در مراسمی در نیویورک به امضا رسید.

تا ماه نوامبر سال ۲۰۱۶، ۱۹۳ عضو کنوانسیون سازمان ملل در زمینه تغییرات اقلیمی (UNFCCC)، این توافقنامه را به امضا رساندند که از این میان ۱۰۰ عضو، آن را تصویب کردند.

آلایندگی‌های جوی خود و نیز درباره چاره‌اندیشی‌هایی که برای کاستن از این آلایندگی‌ها داشته‌اند، گزارش دهند. از سوی دیگر، هرکشوری که توافقنامه را به رسمیت شناخته، درجه‌ای از مشارکت ملی را برای خود تعیین می‌کند که در بند سوم پیمان، به آن اشاره شده است. این بند از کشورها خواسته تا بلندپرواز باشند، در طول زمان، روند پیشرفت خود را ارائه دهند و دیدگاه خود را دستیابی به هدف پیمان قرار دهند. میزان مشارکت باید هر پنج سال یک‌بار، به دبیران کنوانسیون سازمان ملل در زمینه تغییرات اقلیمی UNFCCC گزارش شود تا به ثبت برسند.

خروج آمریکا از توافق پاریس

دونالد ترامپ پیش از حضور در کاخ سفید در مبارزات انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۱۶، مسئله گرم شدن زمین را «فریب» دانسته و گفته بود که تعهد آمریکا به کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای به بخش تولید انرژی این کشور، به خصوص تولید زغال‌سنگ، آسیب می‌زند و باعث می‌شود کشورهایمانند چین و هند از امتیاز تجاری نسبت به آمریکا برخوردار شوند. او حتی یک‌بار به این موضوع اشاره کرد که جاروجنجال تغییرات اقلیمی ساخته و پرداخته ذهن چینی‌هاست و آن‌ها برآن‌اند که با طرح چنین شایعاتی، به اقتصاد

آمریکا آسیب برسانند. درنهایت، دونالد ترامپ در تاریخ ۱ ژوئن ۲۰۱۷، به‌عنوان رئیس‌جمهور ایالات متحده، اعلام کرد که ایالات متحده تمامی مشارکت‌های خود را در توافقنامه پاریس ۲۰۱۵ متوقف خواهد کرد. این در حالی بود که یکی از نقاط ثقل برای پیوستن سایر کشورها به این توافق، حضور ایالات متحده به‌عنوان یکی از قطب‌های صنعتی جهان و ازجمله تولیدکننده بیشترین آلودگی در کره زمین بود. در این خصوص، ترامپ عنوان کرد که «توافق پاریس، اقتصاد (ایالات متحده آمریکا) را تضعیف می‌کند» و «ایالات متحده آمریکا) را در معرض زیان دائمی قرار می‌دهد».

ترامپ، در یک اعلان تلویزیونی اعلام داشت که «به منظور انجام وظیفه خود برای محافظت از ایالات متحده و شهروندان آن، ایالات متحده از توافق اقلیمی پاریس خارج خواهد کرد». او در بخشی دیگر از سخنانش تأکید کرد که «توافق پاریس نسبت به ایالات متحده، بسیار ناعادلانه است». او مدعی شد که در صورت اجرای این توافق، ایالات متحده ۳ تریلیون دلار در تولید ناخالص داخلی متضرر خواهد شد و ۶/۵ میلیون نفر، شغلشان را از دست خواهند داد. هرچند تلاش‌های دیگری از سوی مقامات ایالتی و شهرداری‌های شهرهای مختلف نیز در جهت پیشبرد مفاد این توافق صورت گرفت؛ اما این اقدامات

از سوی کارشناسان، به تلاشی تعبیر شده است تا به‌گونه‌ای از واکنش‌های بین‌المللی به این بدعهدی بکاهد و به نحوی توپ را در زمین شخص ترامپ بیندازد؛ زیرا به‌زعم این کارشناسان، این‌گونه اقدامات جسته‌وگریخته بدون نظارت و شفافیت بین‌المللی قادر نیست تا آسیب‌های وارده ناشی از خروج آمریکا از این توافق جهانی را جبران کند.

دلایل خروج آمریکا

ضروری است تا به‌صورت مختصر به دلایل خروج آمریکا از این توافق بین‌المللی بپردازیم. البته نباید این دلایل را جدا از سیاست خارجی ایالات متحده به‌صورت یک جزا کل نگریم؛ چراکه این عوامل، در بافت جامعه سیاسی و تصمیم‌سازی لیبرال دموکراسی آمریکا مفهوم می‌شوند. کارشناسان دلایل مختلفی را برای تصمیم آمریکا در خروج از این توافق بین‌المللی عنوان کرده‌اند که در ادامه، به مهم‌ترین آن‌ها می‌پردازیم. اولاً اینکه دولت ترامپ به صنعت سوخت فسیلی گره خورده است. در واقع، گروه‌های ذی‌نفع یک عامل تعیین‌کننده در خط‌مشی سیاسی آمریکا محسوب می‌شوند و ازجمله این گروه‌ها، می‌توان به گروه‌های ذی‌نفع در صنایع فسیلی اشاره داشت که به‌طور چشم‌گیری در حزب جمهوری خواه، نفوذ ویژه‌ای دارند. هنگامی که ایالات متحده از

توافق اقلیمی پاریس خارج شد، دولت ترامپ تلاش کرد تا مقررات آب و هوایی تدوین شده را به منظور بهره‌برداری شرکت‌های انرژی از جمله صنایع کوخ (Koch Industries) لغو کند.

دوم اینکه دوقطبی سیاسی و اجتماعی ایجاد شده، به ترامپ در خروج از این توافق بین‌المللی شجاعت داد. هواداری حزبی، تنش‌های سیاسی و خصومت‌های ایدئولوژیک - که ایالات متحده امروز را تعریف می‌کنند - فضای کمی را نسبت به گذشته برای همکاری دو حزب باقی گذاشته است؛ موضوعی که در سیاست‌های ترامپ، به وضوح شاهد آن هستیم و کارشناسان را به طرح وجود نوعی دشمن‌نگری در دیدگاه ترامپ نسبت به کلیه طرح‌های اوباما رسانده است. به بیانی دیگر، برخی فلسفه سیاست‌های اعمالی ترامپ را این‌گونه خلاصه می‌کنند که «بین اوباما چه کاری انجام داده، ترامپ، برعکس همان کار را انجام داده است!» گردهمایی اتحاد راست‌گرایان ۲۰۱۷ که در ویرجینیا به وقوع پیوست، تنها یکی از حوادثی بود که این دوقطبی در آمریکا را نشان می‌داد. با توجه به این موضوع، واکنش هواداران ترامپ نه تنها به تصمیم او مبنی بر خروج از توافق پاریس منفی نبوده است، بلکه ترامپ را به حدی جسور کرد که این تصمیم را حتی مدت‌ها قبل

به صورت جدی در میان مردم اعلام و از آن به عنوان حفاظت از منافع مردم آمریکا یاد کند.

سوم اینکه ترامپ نسبت به تغییرات اقلیمی، شک و تردید دارد و پذیرش اصل بنیادین مسئولیت مشترک را رد می‌کند. او هرگز به طور عمومی عنوان نکرده است که «تغییرات آب و هوایی» اتفاق می‌افتد و اینکه این تغییرات توسط انسان‌ها به وجود می‌آید. جالب اینکه ترامپ در این عقاید، تنها نیست و بسیاری از دانشمندان آمریکایی نیز چنین نظری دارند. او در سخنرانی روز اعلام خروج از توافق اقلیمی پاریس، گفت که «این توافق در سطح بالایی نسبت به ایالات متحده غیرمنصفانه است». همچنین ترامپ، الزامات تحمیلی نسبت به چین و هند را نسبت به ایالات متحده مقایسه کرد و آن را خطری برای منافع مردم آمریکا دانست. در هر صورت، کارشناسان معتقدند که بسیار دشوار است تا عقاید سرکشانه ترامپ را نسبت به موضوع تغییرات آب و هوایی و امور بین‌المللی تغییر داد.

چهارم اینکه تأکید ترامپ بر موضوع «اول آمریکا»، به طور چشم‌گیری از فلسفه سیاست خارجی اوباما فاصله دارد. اگرچه هر دو منافع ملی ایالات متحده را در برابر سایر جهان مقدم می‌شمارند اما از لحاظ اقتصادی، اوباما عقیده داشت که توافق پاریس، امنیت اقلیمی آمریکا را بیشتر می‌کند، اقتصاد

سبز ایالات متحده را ترویج می‌کند و برای امنیت شغلی و انگیزه رقابتی نسبت به سایرین ضروری است. در مقابل، ترامپ معتقد است که پیمان پاریس، انگیزه رقابتی ایالات متحده را به خطر می‌اندازد و اشتغال و صنایع مبتنی بر انرژی سنتی را مختل می‌کند. از نظر سیاسی، اوباما معتقد بود که توافقنامه پاریس رهبری ایالات متحده را در امور بین‌الملل تقویت می‌کند، در حالی که ترامپ معتقد است که این توافق نامه، حاکمیت ایالات متحده را تضعیف می‌کند. ترامپ بر کاهش هزینه‌های اقتصادی تأکید بسیار دارد و برای مزایای زیست‌محیطی و اقتصادی که از این توافق حاصل می‌شود، ارزشی قائل نیست که این نوع نگاه، منطبق با دیدگاه جهانی اولیه آمریکایی‌ها با شعار «اول آمریکا» است. چنانچه شاهد آن بودیم، با دو نوع نگاه مواجهیم که هر دو، انتفاع آمریکا را مورد نظر داشته و هر یک راه مختلفی را برای نیل به یک مقصد پیموده‌اند.

به طور خلاصه، تصمیم ترامپ مبنی بر خروج از توافق بین‌المللی پاریس، به طور عمده توسط سیاست داخلی ایالات متحده و در راستای تأمین منافع آمریکا صورت گرفته است. در واقع این خروج را می‌توان گامی در ادامه بدعهدی‌های آمریکا دانست؛ چراکه به راحتی و زمانی که احساس کند منافعش از یک پیمان بین‌المللی تأمین نمی‌شود،

پیامدهای خروج آمریکا از توافق پاریس

خروج ایالات متحده آمریکا از توافق پاریس، می‌تواند تأثیرات عمیق و مخربی بر برآورده شدن اهداف این توافق داشته باشد. اول اینکه خروج ایالات متحده به طور قابل توجهی جهانی بودن توافقنامه پاریس را که به عنوان ستون فقرات رژیم اقلیمی جهانی در نظر گرفته می‌شود، تضعیف می‌کند. این توافق، عمدتاً به این دلیل از پروتکل کیوتو (که آن هم ناظر به تغییرات اقلیمی است) متمایز می‌شود که تمام کشورهای جهان، اعم از توسعه یافته یا در حال توسعه در آن مشارکت دارند و این جهانی بودن، مشروعیتی را به ارمغان می‌آورد که اثربخشی مدیریت آب وهوا را به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش

به راحتی از آن خارج می‌شود. این در حالی است که وفای به عهد، یکی از ارزش‌ها و اصول اساسی جهانی است که همکاری میان ملت‌ها را آسان می‌کند. در صورت، در سیستم سه جانبه آمریکا، رئیس جمهور، کنگره و دیوان عالی کشور، اختیارات خود را برای ایجاد سیاست‌های اقلیمی با یکدیگر تقسیم می‌کنند و از آنجایی که در طول سال‌های اخیر، انرژی سبز به صورت گسترده با اقبال مردمی همراه شده است، مقامات دولتی را مجبور ساخته تا تصمیمات جدی را در خصوص تغییرات آب و هوایی اعمال کنند؛ بنابراین اگرچه به نظر برخی کارشناسان، اقدام ترامپ عقلانی و واقع‌بینانه است؛ اما او نبرد دشواری در راستای نقض تعهدات آب و هوایی در پیش دارد.

می‌دهد. به هر حال نباید این را از خاطر برد که خروج ایالات متحده به عنوان یک مذاکره‌کننده و بازیگر کلیدی در زمینه محیط زیست، به طور قابل توجهی جهانی بودن توافقنامه پاریس را با چالش مواجه می‌کند. اگرچه پروتکل ناکام کیوتو در بافت متمایزی نسبت به توافق نامه پاریس شکل گرفته؛ اما عدم وجود ایالات متحده از هر دو موافقت نامه، ممکن است سرنوشت مشابهی را برای توافقنامه پاریس رقم بزند. دوم اینکه کناره‌گیری ایالات متحده از توافق اقلیمی پاریس و به تبع، شانه خالی کردن از مسئولیت‌های آن، فقدان رهبری در مدیریت جهانی آب وهوا را بیش از پیش تشدید می‌کند. کارشناسان معتقدند که نقش رهبری هماهنگ میان ایالات متحده، اتحادیه اروپا و چین

برای ایجاد توافقنامه پاریس و هرگونه مورد مرتبط با تغییرات اقلیمی، امری ضروری است. در واقع، رویکرد اساسی در توافق پاریس، رویکرد پایین به بالا است که بر رهبری قوی مبتنی است. در این رویکرد، پاییندنی یک الگو برای نیل به اهداف توافق می‌تواند به دیگران انگیزه لازم برای اجرای مسئولیت‌ها را اعطا کند، در مقایسه با رویکرد بالا به پایین که طرفین با محدودیت‌های سخت‌تری مواجه هستند؛ بنابراین فقدان یکی از بازیگران اصلی که در صنایع نقش مهمی را در جهان بازی می‌کند، موجب تضعیف جدی این توافق خواهد شد.

سوم اینکه شانه خالی کردن ایالات متحده از انجام تعهدات توافق پاریس، سابقه بدی را برای همکاری‌های بین‌المللی در امور تغییرات اقلیمی باقی می‌گذارد. اگرچه بیشتر کشورها پس از اعلام خروج ترامپ مبنی بر خروج، توافقنامه پاریس را به تصویب رساندند، اما نباید انتظار داشت تا تغییرات عمده‌ای در سیاست‌های اقلیمی این کشورها صورت پذیرد؛ زیرا در این صورت، آن‌ها در حالی مسئولیت‌های خود را اجرامی‌کنند که یکی از کشورهای اصلی که منشأ تغییرات آب و هوایی بوده، به‌راحتی در حال دنبال کردن اهداف خود است. لذا به احتمال زیاد سیاست‌های در پیش گرفته شده توسط کشورها، دستخوش تغییر

خواهد شد. موضوعی که ممکن است، هدف اصلی توافق را حتی غیرقابل دستیابی کند. چهارم اینکه با خروج آمریکا از توافق پاریس، کمک‌های مالی ایالات متحده به کشورهای درحال توسعه برای کاهش تولید آلاینده‌ها و سازگاری با تغییرات آب‌وهوایی نیز قطع می‌شود. در این صورت و در کنار پیامدهای مذکور، این کشورها برای دستیابی به اهداف اصلی توافقنامه پاریس، اشتیاق کمتری را نشان خواهند داد. تأمین مالی برای اجرای توافقنامه پاریس، ضروری است و تحت عنوان اصل مسئولیت مشترک و مسئولیت‌های مختلف گنجانده شده است. بر این اساس، کشورهای توسعه‌یافته ملزم به تأمین منابع مالی در کشورهای درحال توسعه هستند. ایالات متحده آمریکا، بزرگ‌ترین اهداکننده تسهیلات زیست‌محیطی جهانی محسوب می‌شود که حدود ۲۱ درصد از کل سهام مشارکت را دارد، لذا با خروج آمریکا، این توافق را با مشکلات مالی مواجه خواهد کرد. در میان هشت اهداکننده کمک‌هزینه‌های آب و هوایی به کشورهای درحال توسعه (ایالات متحده، ژاپن، فرانسه، انگلستان، آلمان، هلند، سوئد و نروژ)، آمریکا در سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲، ۹/۶ میلیارد دلار کمک مالی کرد که نسبت به سایر کشورها بیشتر بوده است.

پنجم اینکه اقدام ترامپ ممکن است فرصت جهانی به وجود آمده برای کنترل تغییرات اقلیمی را از بین ببرد. بر اساس مطالعات انجام‌شده، ده سال آینده، زمان حیاتی برای دستیابی به اهداف توافق پاریس به شمار می‌رود و طی این سال‌ها، آلاینده‌های بشری باید به تدریج کاهش یابند. هرچند این ادعا از سوی بسیاری از کارشناسان به چالش کشیده شده، از جمله اینکه ممکن است پیشرفت‌های بشری به سمتی حرکت کند که تولید این آلاینده‌ها را کاهش دهد؛ اما در هر صورت، می‌توان این بدعهدی را موجب از دست رفتن فرصت همکاری بین‌المللی برای کاهش تغییرات عنوان کرد. دستیابی به اهداف این توافق، بدان معنا است که مصرف سوخت فسیلی تا سال ۲۱۰۰ باید به میزان کمتر از یک چهارم تأمین انرژی اولیه کاهش یابد. ششم اینکه دولت ترامپ قصد دارد تا بودجه تحقیقات مربوط به تغییرات آب و هوایی را به شدت کاهش دهد. در این صورت، نهادهای علمی که مسئولیت مطالعه و بررسی موارد تغییرات اقلیمی را بر عهده داشته‌اند، به مشکل جدی بر خواهند خورد و این کار بر کیفیت و صلاحیت مذاکرات اقلیمی در آینده، تأثیر منفی خواهد گذاشت. در هر صورت، اگر تخصیص بودجه پیشنهادی ترامپ تصویب شود، بودجه آب و هوایی در چندین

13. <https://www.theguardian.com/us-news/2018/aug/11/charlottesville-on-edge-on-anniversary-of-deadly-white-nationalist-rallies>
14. <https://science.sciencemag.org/content/355/6321/126>
15. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-agreement/>
16. <https://news.gallup.com/opinion/polling-matters/211682/public-opinion-trump-decision-paris-Agreement.aspx>
17. D. Brian, Paris isn't burning: why the Climate Agreement will survive Trump, 83-89. Foreign Affairs July / August 2017.
18. <https://www.sciencedirect.com/topics/earth-and-planetary-sciences/kyoto-protocol>
19. Rosen Zweg, H.R. (2016), Global Climate Change Policy and Carbon Markets: Transition to a New Era Macmillan Publishers Ltd. London.
20. IPCC (2014), Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press, Cambridge and New York.
21. <https://www.thegef.org/gef/GEF-Replenishment>
22. <https://www.nature.com/articles/ncomms14856>
23. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1674927817300849?via=ihI3Dihub>
24. <https://www.state.gov/press-releases/>
25. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/mike-pence-climate-change-us-vice-president-paris-agreement-issue-left-for-some-reason-donald-trump-a7769081.html>
26. <https://www.theguardian.com/environment/live/2017/jun/01/donald-trump-paris-climate-agreement-live-news>
27. <https://www.theguardian.com/environment/2017/jun/01/trump-withdraw-paris-climate-deal-world-leaders-react>
28. <https://www.carbonbrief.org/global-reaction-trump-pulls-us-out-paris-agreement-climate-change>
29. <https://www.ktuu.com/content/news/John-Kerry-blasts-Pres-Trumps-withdrawal-from-Paris-climate-pact-493314441.html>
30. <https://www.ehtesadonline.com/>

ممکن است دستیابی به این اهداف را غیرممکن سازد. به عبارتی دیگر، خروج آمریکا بنیان‌های مدیریت جهانی تغییرات آب و هوایی را از میان خواهد برد و روند همکاری‌های جهانی را با چالش‌های اساسی که بر اساس بدعهدی شکل گرفته است، روبه‌رو می‌کند.

سازمان فدرال به شدت کاهش می‌یابد و در نهایت، مذاکرات آب و هوایی و همکاری‌های بین‌المللی در بعد داخلی و بین‌المللی با شکستی جدی مواجه خواهد کرد.

جالب اینجاست که ایالات متحده آمریکا همچنان عضو کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوایی باقی می‌ماند و همچنان در مذاکرات آن، شرکت خواهد کرد. وزارت امور خارجه ایالات متحده در بیانیه خود در تاریخ ۴ اوت ۲۰۱۷، عنوان کرد که «ایالات متحده همچنان در مذاکرات و جلسات بین‌المللی تغییر آب و هوا، از جمله بیست و سومین کنفرانس اعضای کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوایی مشارکت می‌کند تا از منافع ایالات متحده محافظت کند و این اطمینان را حاصل کند که همه گزینه‌های سیاسی برای دولت آمریکا امکان‌پذیر است. چنین مشارکتی، مذاکرات در جریان را که برای راهنمایی جهت عملیاتی ساختن توافق پاریس است، شامل می‌شود.» به عبارتی ایالات متحده از سویی خود از این توافق جهانی خارج شده است و از سوی دیگر قصد دارد تا در خلال مذاکرات، کار جهت دهی به اجرا را نیز بر عهده بگیرد.

به‌طور خلاصه، خروج ایالات متحده از توافق اقلیمی پاریس، احتمال دستیابی به هدف این توافق را به میزان قابل توجهی کاهش داده و حتی

منابع

1. <https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx>
2. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
3. <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/109r01.pdf>
4. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/what-is-the-paris-agreement>
5. <https://envirocenter.yale.edu/transparency-the-backbone-of-the-Paris-Agreement>
6. <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/22/donald-trump-paris-climate-deal-change-open-mind>
7. <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/donald-trump-blames-india-china-for-his-decision-to-withdraw-from-paris-climate-deal/articleshow/63057148.cms>
8. <https://www.foxnews.com/politics/paris-agreement-on-climate-change-us-withdraws-as-trump-calls-it-unfair>
9. <https://thehill.com/policy/energy-environment/335955-trump-pulls-us-out-of-paris-climate-deal>
10. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-40127326>
11. In the withdrawal from the Paris Climate Agreement, the Koch Brothers' campaign becomes overt. The New Yorker, June 5, 2017.
12. <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/01/07/>